

Goda exempel på logistiklösningar

- med fokus på livsmedel i kommuner**

© Miljöresurs Linné * inom projektet ”Goda exempel på logistiklösningar”

Text: Karin Sahlström, Miljöresurs Linné
Layout: Gösta Skoglund, Miljöresurs Linné
ISBN: xx-xxx-xx

** Produktionen har finansierats med medel från Vägverket/Trafikverket*

Innehållsförteckning

Inledning	4
Bakgrund	6
Logistikkonferens	7
Presenterade kommuner	8
Redovisningen	8
De goda exemplen	
Borlänge kommun	9
Halmstad kommun	10
Katrineholm kommun	11
Nacka kommun	12
Uppsala kommun	13
Växjö kommun	14
Värnamo kommun	15
Falköping kommun	16
Göteborgs stad	17
Kommuner med siktet inställt på samordnad varudistribution	
Södertälje kommun	18
Eskilstuna kommun	18
Kungsbacka kommun	18
Kommuner utan planer på samordnad distribution	19
Sammanfattning	20
Referenser	22

Inledning

Idag upphandlar de flesta kommuner sina varor från ett fåtal stora leverantörer. Stora lastbilar transporterar varor runt om i våra kommuner och städer. Beställningar från kommunens olika enheter görs när produkten är slut och man förutsätter att varan levereras inom kort. Fyllnadsgraden i lastbilarna är därför inte alltid så hög.

Varorna köps inklusive transport och då kan inte miljökrav ställas på transporten eftersom transporten inte är huvudvaran vid upphandlingen. Detta innebär att transportererna är många, går med låg fyllnadsgrad och utan miljökrav. Till detta kommer att lokala matproducenter med små leveranser har svårt att organisera egna kostnadseffektiva transporter och har därmed svårt att få sina varor sålda till offentlig sektor.

Miljöresurs Linné, som har gjort denna sammanställning, har tillsammans med Ekomatcentrum diskuterat fram idén till denna rapport då vi sett behovet av att visa upp några kommuners erfarenheter när det gäller att effektivisera transporter. Vägverkets har finansierat projektet.

Miljöresurs Linné har sedan 1990 arbetat med kompetensutveckling och att utveckla metoder för ett hållbart samhälle. Sedan flera år tillbaka har organisationen en stor fokusering på livsmedelssektorn och ekologisk mat ur såväl ett producent- som ett konsumentperspektiv.

Denna skrift riktar sig till politiker och personal i offentlig sektor men även till allmänheten som kan fungera som en påtryckningsgrupp för kommunal verksamhet. Rapporten vill visa på olika kommuners erfarenheter av samordnad varudistribution för att inspirera och öka möjligheten till ett givande erfarenhetsutbyten kommuner emellan.

Begreppet hållbar samhällsutveckling omfattar många delar såsom bättre miljö, kostnadseffektivitet, hållbart näringsliv och säkrare stadsmiljöer mm. Den samordnade varudistributionen utgör ett exempel där flera viktiga mål nås för att skapa en hållbart samhälle. Dessutom gör den det enklare för mindre producenter att lämna anbud i kommunernas upphandling. Vår förhoppning är att det därmed också ska öka möjligheterna att få fler ekologiskt närproducerade livsmedel i de offentliga köken. Det förenklar leveransen till kommunen för såväl det lilla som det medelstora företaget att bara behöva leverera till en central.

I rapporten presenteras åtta kommuner som upphandlar logistik separat (tredjepartslogistik) eller har påbörjat detta under 2010. Två av dessa åtta har ännu inte tagit med livsmedel men kommer att göra det inom kort. Tre kommuner startar tredjepartslogistik under 2010. Ytterligare tre kommuner som ”påbörjat vandrigen” mot tredjepartslogistik finns med i presentation.

I Göteborg pågår en annan typ av logistikprojekt. Göteborgs stad ska handla upp tjänsten plock och transport av dagligvaror till vårdtagare inom hemtjänsten. Upphandlingen ska, genom det ökade kundunderlag kommunen bidrar med, underlätta etablering för e-handelsleverantörer och effektivisera logistiken inom kommunens verksamhet. Ytterligare en avsikt är att privata konsumenter ska kunna använda e-handelstjänsten av dagligvaror vilket ökar möjligheten för dessa att ställa bilen.

Flera kommuner har haft idéer eller projekt om tredjepartslogistik för ett antal år sedan, men inte nått fram till beslut om införande.

Några begrepp som används i rapporten:

Logistik: organisation av transporter eller varudistribution o.d.

Tredjepartslogistik / samordnad distribution – logistik (transporter och samlastningscentral) upphandlas / köps in separat och inte som man vanligtvis gör då transporten ingår i de varor som köps in/ upphandlas.

Leveransenheter: en enhet ex skolkök, som tar emot leveranser

E-handelssystem / inköpsstöd : webbaserad inköpssystem för direktbeställning, integrerat med upphandlingstöd och ekonomisystem, hantering av fakturor och kontinuerlig statisk uppföljning.

Bakgrund

Effektivare transporter är viktigt ur många aspekter som t ex miljö och säkerhet. Många instanser har också påpekat vikten av detta och att den offentliga sektorn är förebild för det privata samhället.

”Samhället måste eftersträva en struktur där miljövänliga livsstilar och produktionsätt konsekvent premieras.

Det offentliga bör föregå med gott exempel i sina upphandlingar liksom i den löpande verksamheten. En helhetssyn bör genomsyra hela samhällssektorn för att undvika motsägelsefulla budskap.”¹

”Trafiken är vårt största miljöproblem idag. En effektivisering i transportsystemet är därför eftersträvansvärda. Problem med miljöpåverkan och trängsel bör minska medan trafiksäkerheten bör öka.”²

Maten står för ca 1/4 av Sveriges klimatpåverkan. Primärproduktionen av jordbruksprodukter orsakar den största delen av klimatpåverkan – minst 80%. Hur stor del som orsakas av transporter är beroende av transporteffektiviteten - storleken på fordonet (gäller lastbil och båt) och på lastgraden.³ Enligt Naturvårdsverkets står lastbilstransporter av livsmedel för 15–20 procent av de totala lastbilstransporterna i landet.⁴

Tredjepartslogistik / samordnad distribution betyder att kommunen upphandlar logistik separat och inte som man vanligtvis gör – att transporten ingår i de varor som upphandlas. Genom detta system kan miljökrav ställas på transporterna, vilket annars inte är möjligt. Exempel på sådana miljökrav är att bränslet ska ha bästa tillgängliga miljöklass, däcken ska vara färska och av bästa miljöklass och bränsleförbrukningen ska vara så låg som möjligt.⁴

I tredjepartslogistik ingår förutom själva transporten även distributionscentral/ omlastningscentral, där varor samlas till olika enheter innan de transporteras vidare samlat till respektive enhet. På detta sätt minskas antal leveranser till enheterna (ex skolor), vilket i sin tur ökar trafiksäkerheten i t ex skolmiljöerna.

Transporterna effektiviseras inte bara genom att färre bilar kör till leveransadresserna utan att lastbilar har större fyllnadsgrad. Det finns härigenom stora möjligheter att minska den negativa klimatpåverkan som transporterna orsakar. En minskning av trafikintensiteten påverkar många andra områden på ett positivt sätt. Bullernivån sänks, trängseln minskar och det blir färre olyckor.

Mindre leverantörer ges större möjlighet att delta i upphandlingen, genom att leveranserna sker till en enhet istället för till ett flertal. Även de lokala producenterna kan komma att gynnas och bidrar då till att utveckla det lokala näringslivet.

Tredjepartslogistik är ett sätt att bidra till att uppfylla det övergripande målet för svensk transportpolitik vilket är ”att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning för medborgare och näringsliv i hela landet”.⁵

Flera kommuner sätter stor vikt vid att förbilliga transporterna genom samordnad varudistribution. I Halmstad anser de sig vara säkra på att samdistributionen sänkt kostnaderna, fast utvärderingen ännu inte ha gjorts. Andra kommuner anser inte att detta är ett sätt att spara pengar. Förutsättningarna och motiven är olika i kommunerna. Dessutom är det svårt att få säkra uppgifter för jämförelser av kostnader med eller utan tredjepartslogistik, annat än att jämföra hur det var före den samordnade varudistributionen infördes.

De stora leverantörerna har oftast en redan utbyggd logistisk för att kunna leverera till många enheter per kommun och är därför inte alltid positiva till den samordnade distributionen. Det är viktigt att få med många leverantörer på upphandlingen och som ser vinst med att få leverera till en distributionscentral, därför att de inte har ett utbyggt transportsystem.

Logistikkonferens

Hösten 2009 inbjöd Miljöresurs Linné till en konferens med temat ”Klimat-smart livsmedelsdistribution” som fick inleda arbetet med att sammanställa rapporten ”Goda exempel på logistiklösningar”. På konferensen presenterade tre kommuner – Halmstad, Borlänge och Växjö – sina erfarenheter med samordnad livsmedelsdistribution. Dessutom presenterades ett projekt med en webbaserad marknadsplats för småskaliga livsmedelsproducenter, Regional Mat Sydost. Detta projekt fokuserade på att öka tillgängligheten för ca 600 regionalt producerade livsmedel till potentiella kunder inom kommuner, dagligvarubutiker och restauranger.

Intresset för konferensen var stort med 45 deltagare från 17 kommuner - framför allt från regionen Småland, Öland, Blekinge samt några företag. I de samtalsgrupper som avslutade konferensen diskuterades bland annat frågor som denna rapport skulle kunna ge svar på. Störst intresse fanns hos deltagarna att få belyst:

- vilka möjligheter och problem som finns med samordnad varudistribution
- hur man får fler lokala producenter att vara med i kommunens upphandlingen.

Presenterade kommuner

Ett fåtal kommuner är igång med tredjepartslogistik. Först ut har Borlänge kommun varit. De är även med i ett EU-projekt som ”förebild” (se Eskilstuna). Halmstad har tillämpat tredjepartslogistik på övriga varor sedan snart 2 år och 1 år inom livsmedel. Några kommuner har tidigare haft en förstudie, men av olika skäl inte fortsatt. Andra kommuner såsom Växjö, Värnamo och Falköping har upphandlat transportör och är redo att sätta igång. Växjö är den kommun som initialt upphandlat såväl transportör som inköpsstöd /e-handelsystem.

Ett flertal kommuner har kontaktats, se nedan förteckning. Främsta källan till valet av kommuner att kontakta, har varit några skrifter från Miljöstyrningsrådet⁶ och WSP Analys & strategi⁷. Därtill har Åke Persson, Borlänge kommun samt några andra personer från olika kommuner lämnat värdefulla synpunkter. De kommuner som är markerade med fet stil har fått en längre presentation, då de redan tillämpar samordnad varudistribution eller inför det under innevarande år (2010).

Följande kommuner har kontaktats:

Arvika	Malmö
Borlänge	Nacka
Eskilstuna	Norrköping
Falköping	Norrtälje
Göteborg	Södertälje
Halmstad	Värnamo
Katrineholm	Västerås
Kungsbacka	Växjö
Laholm	Uppsala
Lund	Örebro

Redovisningen

För att presentera de olika exemplen har idéer hämtats från en mall från WSP Analysis & Strategi⁷. Följande rubriker har valts för redovisningen av de olika kommunerna.

Kommunnamn, antal invånare, antal leveransenheter samt uppgiftslämnare.

Drivkraft - vad är den viktigaste anledning att satsa på tredjepartslogistik.

Bakgrund - hur påbörjades arbetet (projektstart, upphandling m.m.) och hur ser organisationen ut. Vem tog initiativet och vem fattade beslut.

Genomförande

Omfattning - finns avgränsningar - geografisk eller produkter – vid införande av tredjepartslogistik.

Organisation - hur är projektet / verksamheten organiserad. Hur förankras det nya hos deltagande aktörer, kommunikationen mellan alla inblandade

Administrativt stödsystem – finns ett e-handelssystem som hanterar både beställning av varor och fakturering elektroniskt

Distribution - vem och hur sköts transportererna

Utvärdering - vad har förbättrats genom införandet av samordnad livsmedelsdistribution

Närproducerat - Hur ökar man de lokala leverantörerna? Hur får man dem till att lämna anbud?

De goda exemplen

Borlänge kommun

Antal invånare : ca 75 000 (Borlänge, Säter, Smedjebacken och Gagnef)

Antal leveransenheter för livsmedel: 125

Uppgiftslämnare: Åke Persson, hållbarhetsstrateg, tel 0243-74095

Drivkraft

- Minska miljöpåverkan från transporter
- Öka konkurrensen genom att möjliggöra för fler leverantörer att delta i upphandlingen
- Öka trafiksäkerheten genom att ställa miljö- och säkerhetskrav på transportererna
- Förbättra personalens arbetsmiljö vid leverans av varor
- Minska de totala kostnaderna vid inköp och leverans av produkter

Bakgrund

I samband med att strategier för livsmedels- hantering skulle ses över genomfördes en utredning om livsmedelstransporter (1998). Några engagerade tjänstemän tog initiativet till att föra in samordnad livsmedelsdistribution. Utredningen om livsmedelstransporter kartlade den volym livsmedel som transporterades inom de tre kommunerna Borlänge, Säter och Gagnef samt Smedjebacken och landstinget.⁴

Rapporten gav inte svar på alla frågor, men politikerna var beredda att gå vidare.

Efter denna utredning fattades politiska beslut i de tre kommunerna Borlänge, Säter och Gagnef att gå vidare för att förverkliga samdistribution.

Genomförande

Omfattning

Livsmedel och pappersvaror. Fyra kommuner samverkar – Borlänge, Säter, Smedjebacken och Gagnef. Idag är även Ludvika och Falun intresserade av att delta.

Organisation

Våren 1999 inrättades Avropsenheten med 2 tjänster, med uppgift att sköta verksamheten kring distribution, livsmedelsavtal och start av elektronisk handel. Den 1 augusti 1999 startade samdistributionen.

Administrativt inköpsstöd

Införandet av elektronisk handel har dröjt. Företaget som anlätades för att bygga upp det

webbaserade inköpsstödet, klarade inte uppgiften. År 2010 införs ett e-handelsystem.

Distribution

Transportör inkl samordningscentral upphandlas externt.

Beställda livsmedel levereras till en distributionscentral. Därifrån körs varorna enligt bestämda turer och på bestämda dagar och tider. Alla enheter har en fastställd huvudleveransdag varje vecka. Det finns möjlighet att få extra leveranser ytterligare två bestämda veckodagar. Miljökraven på transportererna är omfattande. Några exempel på dessa miljökrav är att bränslet ska ha bästa tillgängliga miljöklass, däckena ska vara färska och av bästa miljöklass och bränsleförbrukningen ska vara så låg som möjligt.

Utvärdering

Den första upphandlingen med samordnad varudistribution ökade antal lokala leverantörer (från Dalarna). I avtalet fanns totalt 15 leverantörer och 8 av dem var lokala och 3 av dem levererade KRAV-märkta produkter.

Den samordnade varudistributionen har också inneburit minskad miljöpåverkan genom minskad trafikintensitet och ökad trafiksäkerhet, speciellt i skolornas närmiljö.

Starten för den elektroniska handeln har dröjt vilket medför att administrationen blivit mer omfattande än tidigare.

Närproducerat

Det behövs ytterligare insatser för att få med mindre och lokala leverantörer. En del av detta är införandet av e-handel som förenklar faktureringen och enkelt visar de upphandlade alternativen. Förfrågningsunderlaget ska öppnas upp genom att dela upp på fler varugrupper ex charkuterier där enbart köttfärs och framdelskött blir en varugrupp. För att öka intresset hos de små leverantörerna anordnar kommunen möte med intresserade leverantörer.

De goda exemplen

Halmstad kommun

Antal invånare: ca 91 000

Antal leveransenheter för livsmedel: 362

Uppgiftslämnare: Michael Elofsson, transportchef, tel 035 -137780;

Stefan Agmarken, miljösamordnare, tel 035- 137340

Drivkraft

- Minska miljöpåverkan från transporter
- Öka konkurrensen genom att möjliggöra för fler leverantörer att delta i upphandlingen
- Öka trafiksäkerheten genom att ställa miljö- och säkerhetskrav på transporterna
- Minska de totala kostnaderna vid inköp och leverans av produkter

Bakgrund

De politiska besluten om samordnad livsmedelsdistribution togs i 3 steg:

1. *Utredning* gjordes för att få en helhetsbild av hur varudistributionen fungerade.

Rapporten visade på stor potential för förbättringar genom samordning och styrning

Inga nackdelar identifierade. Utredningen gjordes av Logivia AB.

2. *Upphandling* - beslut om upphandling av distributionslösningar togs innan beslut om införande gjordes.

3. *Införande*

Genomförande

Omfattning

1. Första årets ingick övriga varor - kemikalieprodukter, papper och plast, kontorsmaterial, sjukvårdsmaterial, skol- och lekmaterial i den samordnade distributionen.

2. Andra årets togs även livsmedel och bröd med i den samordnade distributionen.

Organisation

Upphandlingen av systemet är gjort av upphandlingsavdelningen (i samråd med interna intressenter). Kommunens representant i dialogen med utföraren är transportchefen.

Kommunens upphandlade transportör (Bring Express AB) ansvarar för kontakterna med de avtalsleverantörer som ingår i samordnad varudistribution.

Den interna förankringen av de nya rutinerna har skett genom informationsdagar för alla enheter och även via e-post. Efter snart 2 år med

tredjepartslogistik på övriga varor och 1 år (våren 2009) med livsmedel fungerar de nya rutinerna. Kontinuerlig utbildning sker via kommunens upphandlingsfunktion och näringslivsbolag.

Administrativt inköpsstöd

Beställning sker idag på traditionellt vis – varje enhet beställer via eget kundnummer och faktureras direkt av avtalsleverantören

Alla enheter har en egen kod (leveranskod).

Leveranserna kan följas/spåras på webben via särskild logistiktjänst.

Inköpsstöd – e-handel upphandlas enligt planerna hösten 2011.

Distribution

Kommunen köper in:

1. Logistiksamordning – som sköter kontakt med leverantörer och mottagare
2. Drift av distributionscentral
3. Transporter mellan central och leveransställen

Fasta leveransdagar (undantag beställs som express- eller extraleverans)

Utvärdering

Transporterna har halverats, en minskning med ca 30 000 transporter /år vilket innebär att det bättre för miljön, ökad säkerhet och bättre service.

Kommunen bedömer att Projektet med samordnad logistik har gått med vinst. Man kommer att göra en utvärdering under 2010.

Närproducerat

Kommunen kommer att intensifiera arbetet mot näringslivet.

- *Vi måste öka kunskapen om upphandling ute på företagen – så även de små och lokala aktörerna kan vara med och leverera varor till kommunen*

De goda exemplen

Katrineholm kommun

Antal invånare: ca 31 000

Antal leveransenheter för livsmedel: 10 tillagningskök (lev direkt från grossist) och 23 mottagningskök (lev från omlastningscentral)

Uppgiftslämnare: Josefin Frank, upphandlare; Camilla Wiström, kostchef; Dennis

Sköldin, transportchef tel 0150-57896; Peter Andersson IT-ekonom, tel 0150 - 57203

Drivkraft

- När projektet startade 2003 var det ett besparingsprojekt och miljövinster var extra bonus²!

Bakgrund

Kommunstyrelsen beslöt år 2003 att driva utvecklingen av logistik- och inköpsfrågor i en samlad process, från behov till betalning – försörjningsprocessen. Det fanns en bred politisk förankring, men förankringen ibland tjänstemännen tog längre tid⁶.

Projektet som pågick 2003-2006 var underbemannat i relation till fastställda tidsplaner. Det uppstod förseningar bl.a. för att användarna inte fått nödvändig utbildning⁶.

Genomförande

Omfattning

2003 började samdistributionen med fem leverantörer av förbrukningsvaror.

Samdistributionen har fyra fordon som har trafikerat kommunen med leveranser av post och färdiglagad mat till kommunens kök. Samdistributionen omfattar även livsmedel sedan en tid tillbaka. Det är leveranserna till mottagningsköken som levereras till omlastningscentralen. Planer finns på att flera leverantörer ska leverera till omlastningscentralen, men i nuläget saknas resurs (bilar) för detta.

Organisation

Logistisk och inköp är sedan 2006 en avdelning inom Service – och teknikförvaltningen⁶.

Införandet har visat att det är viktigt med information till medarbetare liksom förståelsen för helheten.⁶ Vid några tillfällen har kommunens beställare fått utbildning om upphandling, hur de rent praktiskt hanterar beställningen och i ekonomiska frågor.

Antalet beställare har också minskat. Avtalen om leverans skrivs med varje leverantör. De stora leverantörerna sköter vanligtvis leveransen själva.

Administrativt inköpsstöd

E-handelssystem till upphandling, beställning och betalning är igång (2008)² och täcker varugrupperna utanför de stora grossisterna. En webbaserad lösning finns där beställning sker direkt från de stora leverantörernas hemsidor.

Distribution

Kommunen kör med egna bilar. Fyra fordon står för leveranserna av post och färdiglagad mat till kommunens kök (2008)⁶. Fordonen byts efterhand ut till miljöbilar i takt med att antal tankställen för biogas ökar.

Omlastningscentral finns sedan maj 2009 och drivs av kommunen.

Utvärdering

Den samordnade distributionen har ökat professionalism hos samtliga beställare d.v.s. det har blivit färre och bättre utbildade inköpare.

År 2008 hade körsträckan av varor minskat med 70 – 80 % och en minskning av koldioxidutsläppen med ca 7 ton/år räknat på de tre leverantörerna som hittills deltagit.

Pappersanvändningen har hittills (2008) minskat med 17000 ark/år genom e-handeln och genom att sluta med pappersfakturor².

Kommunens transport- och samordning finansieras via transportrabatter från leverantörerna och anslag från kommunen. Verksamheten är i dagsläget inte självbärande. Vinster finns att göra speciellt med samordning – t ex genom att hämta varor i samband med leverans. Dessutom har rabatten från leverantörerna blivit högre jämfört med de rabatterna man vi fick vid uppstarten av samdistributionen. Ytterligare en besparing är den arbetstid som läggs ner på att ta emot många små leveranser jämfört med när det kommer en eller kanske några få leveranser i veckan.

Närproducerat

Två upphandlingsmöten med leverantörer har genomförts inför den nya upphandlingen i vår.

Anbuden kan delas upp så att t.ex. en producent kan lägga anbud endast på ägg och som levereras till omlastningscentralen.

De goda exemplen

Nacka kommun

Antal invånare : 87 400

Antal leveransenheter : 167

Uppgiftslämnare: Per-Olof Andersson, upphandlingschef, tel 08-7189180

Drivkraft

- Minska miljöpåverkan från transporter (hållbar utveckling)
- Öka trafiksäkerheten genom att ställa miljö- och säkerhetskrav på transporterna
- Minska de totala kostnaderna vid inköp och leverans av produkter
- Öka konkurrensen genom att möjliggöra för fler leverantörer att delta i upphandlingen

Bakgrund

Kommunstyrelsen / Hållbarhetsberedningen (2007) startade en förstudie med mål att minska transporterna i kommunen. Till förstudien och även i fortsättning köps konsulttjänst för logistikexpertis.

Stadsledningskontoret (tjänstemännen) beslutade om upphandling av Logistikcenter.

Genomförande

Omfattning

1 maj 2009 påbörjades den samordnade distributionen med kontorsmaterial och strax efter togs kopieringspapper, städmaterial och städkemikalier med, liksom förbandsmaterial och sjukvårdsartiklar.

Arbetet fortgår löpande med att ta in fler leverantörer. Livsmedel kommer att ingå från och med augusti 2010.

Organisation

Ansvarig är upphandlingsenheten och miljösamordnaren.

Kommunen insåg redan från start att det är viktigt att föra ut information och kommunicera om den nya organisationen. Till en början informerades verksamhetschefer och sedan vidare i alla led till beställarna. Informationen om den samordnade distributionen har skett genom workshops.

Antal beställare har inte minskats. Varje enhet tar ansvar för att optimera sina beställningar.

Administrativt inköpsstöd

Ett e-handelssystem infördes hösten 2009.

Distribution

Transportör inkl samordningscentral (Logistikcenter) upphandlas.

Samordningscentralen ligger i närheten av centralorten Nacka. Sex kommuner på Södertörn vill ansluta sig till Logistikcenter (har optioner). I en förlängning kommer även företag att kunna använda sig av den distributionsorganisation som kommunen arbetet fram.

Utvärdering

Uppskattningsvis ska antalet leveranser minska från 33 000 till mindre än 1000 per år i Nacka kommun. Beräkningar visar på 70 % minskning av koldioxidutsläpp, kvävgaser och partiklar.

Kontinuerlig utvärdering är planerad att utföras en gång per år med externt stöd.

De goda exemplen

Uppsala kommun

Antal invånare : 194 751

Uppgiftslämnare: Michael Åhlman, klimatstrateg tel 018 – 7271206,

Lars Lidström, upphandlingschef tel 018-7271082,

Laila Ohlsson, ekonomichef tel 018 - 7270000

Drivkraft

- Ekonomi (2% bättre ekonomi)
- Ekologi (10 -15 % mindre transporter och 10 % mindre CO₂-utsläpp)
- Sociala effekter (färre transporter, bättre livsmiljö, mindre buller, bättre framkomlighet för ”gröna bilister”)

Bakgrund

Inom kommunen har tidigare pågått olika förändringsprogram som alla hade en koppling till varuansaffning och transporter. Detta förändringsarbete hade ekonomiska, klimat/miljö och sociala mål. Från tjänstemannahåll lyftes förslaget fram om att samordna detta förändringsarbete utifrån ett hållbarhetsperspektiv vilket ledde till projektet ”Hållbara varutransporter”. Detta var grunden till utvecklingen av en samordnad varudistribution. Projektet hade ”låg budget-profil” och har därför byggt den nya distributionen på den befintliga strukturen i form av lokaler, organisation och fordon.

En förstudie gjordes våren 2008 (med extern projektledare) som fortsatte i ett pilotprojekt maj 2008 – jan 2009. Under våren/höst 2009 kom hela kommunen med i den samordnade varudistributionen. Politikerna var positiva till den samordnade distributionen, som startade hösten 2008.

Produktionsnämnden Teknik & service har varit utförare som hållit andra nämnder och kommunledningen informerade om pilotprojektet.

Genomförande

Omfattning

Vid starten av pilotprojektet 2008 var det endast de södra delarna av kommunen (25 % av invånarna) och ”övriga varor” (ej livsmedel) som ingick. Ett år senare togs hela kommunen successivt med.

En samordnad distributionslösning för livsmedel planeras med målsättningen att vara klar år 2012. Den första etappen i detta arbete är genomförandet av en förstudie där förbättringspotentialen för en väl fungerande livsmedelsdistribution skall utvärderas

Organisation

De samordnade varutransporterna hanteras av en funktion som heter ”Varuservice” som ingår i

produktionsförvaltningen Teknik & Service inom Uppsala kommun.

Genom att formulera en förändringsvision utifrån ett hållbarhetsperspektiv så kan man få en ”hävstångseffekt” i sitt förändringsarbete

- Många parter (interna/externa) har samma mål
- Positiva Drivkraftseffekter hos medarbetare
- Möjliggör för effektiv samverkan över organisatoriska gränser

Under pilotstudien fanns en intensiv kommunikation inte minst när det gällde beställningsbeteendet. Leveransställen / beställarna besöktes, enkäter besvarades och man förklarade vikten av att minska transportvolymerna. Beställarna ansåg det viktigare med leveranssäkerhet än med täta leveranser. En strategi i det successiva införandet per stadsdel var att den personalen som var med i det inledande arbetet (piloten) agerade ”ambassadörer” – en kunskapsresurs för sina kollegor i de andra stadsdelarna.

Administrativt stödssystem

Ett enklare e-handelsystem har funnits ett tag med bl.a. volymprodukter som finns i kommunens lager/förråd. Nu har ett komplett e-handelsystem inköpts och är på väg att införas (våren 2010).

Distribution

Transportör inkl samordningscentral upphandlas. Leveranser ut till arbetsställen i Uppsala sker samlat från en transportör/distributör vid bestämda leveranstillfällen (en gång i veckan).

Utvärdering

Ett uppföljningsstöd (hållbarhetsportalen) utvecklades och används nu i verksamheten se: /

www.hallbarhetsportalen.se

Redan nu har man fått bättre lönsamhet och färre antal körda kilometer. Det har blivit lättare att planera på enheterna eftersom man vet när leveransen kommer. Skolgårdarna har blivit lugnare.

- Ekonomi - 20 % bättre ekonomi
- Ekologi - 60 - 80 % mindre transporter och 30 % mindre utsläpp av klimatgaser.
- Sociala effekter - färre transporter, bättre livsmiljö, mindre buller, bättre framkomlighet för ”gröna bilister” – har också uppnåtts.

De goda exemplen

Växjö kommun

Antal invånare : 81 000

Antal leveransenheter för livsmedel: ca 300

Uppgiftslämnare: David Braic, upphandlingschef tel 0470 -410 55

Drivkraft

Inköpsstöd:

- Totalekonomiskt lägre kostnader för kommunen
- Enklare för medarbetare att köpa från rätt leverantör / sortiment
- Minskad administration – automatisk kontroll att beställda varor överensstämmer med leverantörsfakturer (faktura-matching)
- Möjlighet att öka andel köp av miljömärkta och avtalade produkter (framgår vid sökning i inköpsstödet)
- Ökad andel elektroniska fakturer

Samordnad varudistribution:

Minskat antal transporter vilket medför bl.a.

- Bättre miljö
- Färre leveransmottagningstillfällen
- Större säkerhet på skolgårdarna
- Optimerad leveransmottagning av gods på respektive leveransställe
- Ökad möjlighet för små och medelstora företag att lämna anbud (en leveransadress istället för 400)

Bakgrund

Nyordningen i kommunen består av införandet av e-handelsystem och samordnad varudistribution. Initiativet till en samordnad varudistribution kom från politiker i form av en motion och beslut om av kommunstyrelsen i februari 2008.

Innan besluts togs om upphandling av samordnad varudistribution och inköpsstöd har en genomgång av verksamheterna gjorts d.v.s. en kartläggning av inköpsorganisation (beställare och leveransställen) Projektet har starkt stöd från kommunledningen. Projektgrupp och styrgrupper finns. Våren 2009 fattades beslut om att upphandla transportör (logistik och omlastningscentral) och i januari 2009 togs beslutet om upphandling av inköpsstöd.

Genomförande

Omfattning

Samordnad varudistribution införs från hösten 2010 och omfattas då av kontorsmaterial, städ- och diskemikalier, plast- och pappersprodukter och livsmedel. Över tiden kommer fler produktområden att bli aktuella.

Organisation

Ansvarig för samordning och organisation vid införandet av samordnad varudistribution är upphandlingsenheten. Logistikansvarig utses efter implementering/ genomförandet. Utbildning/kommunikation se *Administrativt inköpsstöd!*

Administrativt inköpsstöd

Inköpsstöd/e-handelsystem har upphandlats och kontrakt undertecknades i mitten av mars 2010. Idrifftagande beräknas ske i oktober 2010 dvs parallellt med idrifftagande av samordnad varudistribution. I anbudet ingår utbildning till vissa administratörer, som sedan ska utbilda inköparna/brukarna. Olika verksamheter har gjort en kartläggning för att utse vem som ska sköta inköpen. Inom skolan är det exempelvis 400 – 500 brukare/beställare.

Distribution

Transportör inkl samordningscentral upphandlas och ett kontrakt beräknas vara färdigt i början av maj 2010. Idrifftagning är planerad i oktober 2010. Varor från olika leverantörer kommer till samlastningscentralen via producenterna eller grossisterna. Därifrån sorteras varorna för leverans till de olika leveransadresserna. Leveranser av varor från många olika producenter / grossister kommer huvudsakligen att ske samlat från en transportör/ distributör vid bestämda leveranstillfällen.

Utvärdering

Har ännu inte varit aktuellt.

Närproducerat

Strategin i livsmedelsupphandlingen för att nå flera leverantörer är att

- Dela upp upphandlingen i mindre varugrupper
- Se vad som mer kan göras för att anpassa till de mindre företagen
- Kommunen har löpande kontakt med LRF och ett informationsmöte riktat till mindre aktörer angående kommande upphandlingar av livsmedel hölls våren 2010.
- Kommunen erbjuder leverantörerna hjälp med att få svar på frågor om upphandlingen.

De goda exemplen

Värnamo kommun

Antal invånare : ca 33 000

Antal leveransenheter för livsmedel: ca 80

Uppgiftslämnare: Harrieth Forsberg, upphandlingschef tel 0370-377141

Drivkraft

- Minska miljöpåverkan från transporter
- Öka trafiksäkerheten genom att ställa miljö- och säkerhetskrav på transporterna
- Öka konkurrensen genom att möjliggöra för fler lokala leverantörer att delta i upphandlingen
- Minska de totala kostnaderna vid inköp och leverans av produkter

Bakgrund

En politiker lämnade in en motion om samordnad varudistribution för i första hand livsmedel. Diskussioner om samordnad livsmedelstransport har pågått under en längre tid.

En förstudie som gjordes av en extern konsult presenteras för kommunen jan 2009. Första upphandlingen av samordnad varudistribution avslutades febr 2010.

Politikerna stöder införandet av samordnad distribution.

Genomförande

Omfattning

I inledningskedet kommer samordnad varudistributionen att omfattas av städ- och kontorsmaterial, kopieringspapper och en del livsmedel såsom mejerivaror, frukt & grönt. Kyl- och frysprodukter kommer in senare, när den upphandlingen görs.

Organisation

Upphandlingsenheten har ansvaret för att samordna arbetet och har en projektanställd person som är kunnig i logistik.

Delaktighet har varit ett viktigt begrepp från starten. Enkäter har gått ut till enheter och förvaltningar. Varje enhet har besökts och man har samtalat med personalen, undersökt när och var leveranserna ska ske och vad det finns för hinder och möjligheter. Idag finns ca 100 beställare och det antalet kommer att minskas.

Administrativt inköpsstöd

E-handelssystem har tidigare funnits till en del men är under ständig utveckling. Ett väl fungerande e-handelssystem innebär bl.a. att det blir lättare att jämföra priser och vara trogen anbudet. Idag sker ca 20% av beställningarna via e-handel.

Distribution

Samordnad distributionen (omlastningscentral och transporter) är upphandlad externt och började så smått träda ikraft våren 2010. Det kommer att bli en leverans per vecka, med undantag av färskvaror såsom mjölk som kan komma att levereras flera gånger per vecka.

Kommunen har en egen turbil som idag sköter interna transporter (hämtning/lämning av extern post på Posten, intern post, böcker, filmer mellan skolbiblioteken).

Utvärdering

Har ännu inte varit aktuellt.

Närproducerat

Livsmedelsupphandlingen delas upp i mindre varugrupper.

Samordnad distribution medför att leveransen sker till ett ställe (tidigare 75).

Kommunen inbjuder lokala producenter till informationskvällar i samarbete med LRF.

De goda exemplen

Falköping kommun

Antal invånare: ca 31 000

Antal leveransenheter för livsmedel: ca 45

Uppgiftslämnare: Tommy Klang, inköpssamordnare tel 0515-885074

Drivkraft

Två motiv har angetts av kommunen som särskilt viktiga:

- Ge möjligheter för lokala och mindre producenter att delta i kommunens upphandling. Det lokala näringslivet borde också kunna dra nytta av ett bra lokalt transportnät. Detta är en följd av att Falköping är en Citta Slow –stad och därmed ska närproducerat prioriteras.
- Miljöfördelar - utsläppen från transporterna minskas.

Bakgrund

I kommunen drivs ett projekt kallat Lo-log. Projektet är ett samarbete mellan tre kommuner – förutom Falköping även Vänersborg och Trollhättan. De sistnämnda inriktar sig på den privata marknaden till skillnad från Falköping. Initiativet till projektet Lo-Log (lokal-logistik) kom från energi – och miljösamordnaren i Falköpings kommun. Projektet finansieras av Västra Götaland under 2008 – 2010.

Beslutet om att genomföra projektet fattades av kommunstyrelsen.

Inom projektet har beräkningar gjorts på hur mycket utsläppen kan minska ex har man tittat på antal leveranser per enhet.

Genomförande

Omfattning

Projektet omfattar transporter av livsmedel. Idag finns 5-6 leverantörer / grossister till kommunen.

En möjlig framtidsbild är att fortsätta att utveckla centralagret genom att t.ex. sortera och dela upp levererade produkter och på detta sätt möjliggöra för flera små leverantörer, som då kan leverera ”i bulk”. Mindre leverantörer ökar den flexibilitet som kommunens eftersträvar.

Organisation

Kommunens utvecklingsavdelning genom energi – och miljösamordnaren ansvarar för samordningen av projektet. Det finns en projektgrupp bestående av tre personer från utvecklingsavdelningen samt kostchefen och inköpssamordnaren.

Personalutbildning inför logistikprojektet samordnas med vidareutbildning av kökspersonal inför satsningen på tillagningskök.

Administrativt inköpsstöd

I januari 2011 upphandlas ett webbaserat inköpssystemet.

Distribution

I början av 2010 upphandlas transportör och omlastningscentral och vid årsskiftet 2010/2011 ska tredjepartslogistiken vara igång. I livsmedelsupphandlingen efterfrågas leverantörernas villighet att lämna rabatt om leveranserna endast ska ske till omlastningscentralen. Däremot viktas inte detta i val av leverantör i den upphandling som nu är på gång.

Utvärdering

Har ännu inte varit aktuellt.

Närproducerat

Grossisten som kommunen har avtal med om livsmedelsinköp, kan påverkas under avtalets gång. Minst en gång per år inhämtas information om regionens närproducenter och eventuellt kan kommunens grossist göra inköp från dessa närproducenter.

De goda exemplen

Göteborgs stad

Antal invånare : 507 330

Antal leveransenheter för livsmedel: icke relevant i detta projekt

Uppgiftslämnare: Anders Roth, Miljöchef Trafikkontoret Göteborgs Stad , tel. 031 368 25 64, Åsa Svensson, Miljöbyrå Ecoplan, tel. 031 339 93 38

+ projektbekrivning "Hållbara distributionssystem för e-handel av dagligvaror" (2009)

Drivkraft

- Förbättra trafikmiljön/ öka tillgängligheten genom att reducera trafiken i känsliga områden och trafikleder i Göteborg. Genom detta ska trängseln och utsläppen minska.
- Öka servicegraden gentemot kommunens invånare som kan bidra till mindre användande av bil.

Bakgrund

Innan årsskiftet 2009-2010 beviljades projektet (Grön e-handel för dagligvaror, för att stötta etablering av nya e-handelsleverantörer i Staden) pengar från Vinnova där fyra verksamheter kommer att samarbeta: Chalmers, Handelshögskolan, Ecoplan och WSP. Var och en dessa aktörer har en tydlig uppgift och ett tydligt mål och metoden för arbetet kommer därmed att variera.

Trafikkontoret har sedan 2009 arbetat med projektet Grön e-handel för dagligvaror, för att stötta etablering av nya e-handelsleverantörer i Staden. Under arbetets gång har två e-handelsleverantörer av dagligvaror startat och fler är i startgroparna. Trafikkontoret har arbetat för att skapa intresse för dessa leverantörer hos privatpersoner samt identifierat behov i kommunen av e-handel med dagligvaror. Detta har lett till att det under våren 2010 kommer genomföras en upphandling av plock och transport av dagligvaror till vårdtagare inom hemtjänsten. En möjlighet för offentliga aktörer att driva på en utveckling av miljöanpassade tjänster till privatpersoner är att som offentlig aktör ge privata verksamheter en god kundbas. Detta ökar möjligheter även för privatpersoner att starta och driva verksamheter. För e-handelsleverantörer med dagligvaror är kundunderlaget den mest kritiska faktorn. Det krävs ett gediget kundunderlag i begränsat geografiskt område för att kunna driva en lönsam verksamhet med effektiv logistik som bidrar till lägre miljöpåverkan.

Genom att leverantörerna även erbjuder privatpersoner att e-handla ökar möjligheten för dessa att ställa bilen till och från arbetet eller undvika att storhandla, vilket minskar resandet i kommunen.

Genomförande

Omfattning

En upphandling kommer att ske under våren 2010 beträffande plock och transport av dagligvaror till mottagare inom hemtjänsten. En omfattande utvärdering av förändringen kommer att genomföras. Fokus i utvärderingen kommer att vara på:

- a. Kostnadsfördelningen av plock och transport
- b. Förändringar i kvalitet av den verksamhet som bedrivs
- c. Mottagarnas upplevelse
- d. Hemtjänstpersonalens upplevelse av förändringen
- e. Miljöpåverkan av transporter

En annan del i arbetet är att simulera möjligheter att samordna transporter både för privatpersoner och offentliga sektorn och för olika leverantörer till vårdtagarna. Simuleringarna kommer att göras för ett *geografiskt begränsat område*. Med det avses att *distribution till hemtjänst, skolor, daghem, etc.* ska kunna koordineras med privata transporter till boende och företag i samma område. Ev. kommer man även titta på möjligheterna att samordna transporter från flera leverantörer såsom apotek, systembolag etc.

Stora delar av projektarbetet kommer att utföras i samarbete med aktörer inom Göteborgs stad. Med detta samarbete som grund avser studien att utreda på vilket sätt en förändrad inköps- och distributionsprocess bidrar till att uppfylla de av samhället uppsatta miljökvalitetsmålen avseende emissioner, trafikintensitet, olyckor, mm.

Med siktet inställt på samordnad varudistribution

Södertälje kommun

Antal invånare: 85 400

Antal leveransenheter för livsmedel: 171

Uppgiftslämnare: *Ebba Jordelius, miljöstrateg, tel 08-52304365 och Kimmo Stenroos, bitr kostchef tel 08 – 52306135*

Drivkraft

- Öka konkurrensen genom att möjliggöra för fler lokala leverantörer, att delta i upphandlingen
- Minska miljöpåverkan från transporter
- Öka trafiksäkerheten genom att ställa miljö- och säkerhetskrav på transporterna
- Minska de totala kostnaderna vid inköp och leverans av produkter

Planeringen

Kommunstyrelsen gav miljökontoret i uppdrag att undersöka tredjepartslogistik. En konsult har gjort en förstudie. Inköpen sker idag via ett kommunägt bolag Tälje inköpsbolag AB. Utvecklingen på tredjepartslogistik är igång.

Kungsbacka kommun

Antal invånare : ca 74 000

Antal leveransenheter för livsmedel: ca 130

Uppgiftslämnare: *Lotta Saetre, upphandlare tel 0300-835489; Lisa Håkansson, projektledare tel 0300-834822*

Drivkraft

- Minska miljöpåverkan från transporter
- Minska de totala kostnaderna vid inköp och leverans av produkter
- Öka trafiksäkerheten genom att ställa miljö- och säkerhetskrav på transporterna
- Öka konkurrensen genom att möjliggöra för fler lokala leverantörer, att delta i upphandlingen

Planeringen

En förstudie är gjord 2008 av en extern konsult. I februari 2010 presenterades en projektplan för att ta fram ett upphandlingsunderlag för en samordnad varudistribution för den kommunala verksamhetens transporter. Beslut om nästa steg förväntas tas i Kommunstyrelsen i april 2010.

Eskilstuna kommun

Antal invånare: ca 95 600

Antal leveransenheter för livsmedel: ca 70

Uppgiftslämnare: *Björn Bergström, upphandlingschef tel 016 - 7101000*

Drivkraft

I första hand:

- Minska miljöpåverkan från transporter
- Öka trafiksäkerheten genom att ställa miljö- och säkerhetskrav på transporterna

Planeringen

Är med i ett EU-projekt ”trail-blazer” (banbrytare) – som ligger ”i startgroparna”. Projektet syftar till att ge en färdig strategi för tredjepartslogistik. Genom att delta i detta projekt är kommunen villig att avsätta resurs för att nå målet. EU-projektet står för halva insatsen och medverkande kommuner står för sina halva kostnader - framförallt arbetsinsatser.

Kommuner utan planer på samordnad varudistribution

Nedanstående kommuner är kontaktade, men har för närvarande inga planer på att ändra sin varudistribution.

Malmö stad, Björn Wickenberg

Någon samdistribution är inte igång. 1999-2002 testades en form av samdistribution, men skalades aldrig upp. Kommunstyrelsen beviljade medel, men hälften av finansieringen uteblev (statsbidrag).

Lunds kommun, Charlotte Palmkvist

Kommunen har inte någon samordnad livsmedelsdistribution, men det diskuteras mycket inom kommunen om en mottagningscentral som kan gynna flera leverantörer att vara med i kommunens upphandling. Idag finns ett inköpsnätverk med flera Skånekommuner.

Laholms kommun, Eva Ahlgren

Ingen tredjepartslogistik. En möjlighet kan vara att samarbeta med Halmstad. I den pågående upphandlingen ställs miljökrav såsom skall-krav på att svenska djurskyddslagen ska följas. Samtidigt försöker kommunen minska sortimentet av ex mejeriprodukter för att ge mindre (lokala) mejerier bättre möjligheter att delta i upphandlingen.

Norrköping kommun, Bo Brommé

Upphandlar inte transporter separat

Örebro Kommun, Britt-Louise Oskarsson

Kommunen har idag ingen samordnad livsmedelsdistribution.

För ca 10 år sedan fanns ett projekt med samordnade transporter för de mindre enheterna tillsammans med leverantörerna. Omlastningscentral ingick också. De små enheterna gillade det, med det var ingen lönsamhet för transportörerna och det slutade av den anledningen.

Arvika kommun, Mirja Saarväli

Kommunens mindre kök, dvs mottagningskök (frukost ,mellanmål o.dyl) får sina matleveranser från lanthandlarna. Lanthandlarföreningen / FLF är aktiv med att delta i upphandlingen. Matleveranser inkl transporter till centralköken sker via storgrossist

Västerås kommun, Lennart Andersson

Ingen tredjepartslogistik. Kommunen håller nere antal leverantörer. I den nya livsmedelsupphandlingen uppdrar kommunen åt lokala leverantörer att samordna varuleveranserna.

Norrtälje kommun, Annika Wensing-Stjärngren

Livsmedelsupphandlingen sker tillsammans med ett antal kommuner bl.a. Vallentuna och Täby. Då ingår leveranserna till varje enskild enhet. Det har inte varit någon diskussion om samordnad livsmedelstransport.

Sammanfattning

Att införa samordnad varudistribution är en effektiv åtgärd för att komma närmare flera av miljömålen såsom begränsad klimatpåverkan, frisk luft, god bebyggd miljö, bara naturlig försurning samt ingen övergödning.

Minskade transporter i bebyggd miljö innebär också en ökad trafiksäkerhet och minskad olycksrisk.

Tredjepartslogistik är också ett sätt att nå det övergripande målet för svensk transportpolitik som är att säkerställa en samhällsekonomisk effektiv och långsiktig hållbar transportförsörjning för medborgare och näringsliv i hela landet.

Att förändra ett system, från att köpa transporter med varan till att samordna varudistributionen tar såväl tid som kraft.

Följande slutsatser kan dras efter intervjuer med de redovisade kommunerna och litteraturstudier:

- Det skall finnas en uttalad vilja och ambition att genomföra förändringen
- Beslutet om förändringen måste förankras hos nyckelpersonerna
- Alla berörda personer skall kontinuerligt utbildas och informeras om förändringen
- Ett webbaserat e-handelsystem underlättar beställning och planering av transporter och bidrar till att öka köptrohet inom avtalet
- Samordnad livsmedelsdistribution ökar möjligheten för mindre leverantörer. Ytterligare ett sätt att gynna de mindre är att dela upp varugrupperna i mindre delar
- Bland de mål som kommunerna har för att införa samordnad livsmedelsdistribution är miljö och säkerhet lättast att nå.

Det finns flera sätt att införa samordnad varudistribution beroende på de lokala förutsättningar och ambitioner kommunen har. Här nedan följer exempel på kommuner som infört samordnad varudistribution på olika sätt.

• *Långsamt eller snabbt*

Långsam - i **Uppsala** startades det med ett pilotprojekt som tillämpande samordnad varudistribution i en del av kommunen och transporten gällde ”övriga varor” (ej livsmedel). En samordnad distributionslösning för livsmedel planeras med målsättningen att vara klar år 2012. Den första etappen i detta arbete är genomförandet av en förstudie där förbättringspotentialen för en väl fungerande livsmedelsdistribution skall utvärderas.

Snabb - i **Växjö** införs samordnad varudistribution hösten 2010 och omfattas då av kontorsmaterial, städ- och diskemikalier, plast- och pappersprodukter och livsmedel. Över tiden kommer fler produktområden att bli aktuella. Inköpsstöd/e-handelsystem köps in och införs ungefär samtidigt med samordnad varudistribution.

- **Det mesta eller delar (leveransenheter och varugrupper)**

Det mesta – i **Värnamo** införs samordnad varudistribution våren 2010. Diskussioner om samordnad livsmedelsdistribution har pågått under en längre tid. En förstudie har gjorts av en extern konsult. I inledningsskedet kommer samordnad varudistributionen att omfattas av städ- och kontorsmaterial, kopieringspapper och en del livsmedel (mejerivaror, frukt & grönt). Kyl- och frysprodukter kommer in senare, när den upphandlingen görs. Leveranser sker till alla kommunens leveransenheter.

Delar – i **Katrineholm** sker leveransen till de 10 tillagningsköken direkt av grossisten medan leveranserna till de 23 mottagningsköken kommer med den samordnade varudistributionen via omlastningscentralen. Fyra fordon (kommunens egna bilar) sköter leveranser av post och färdiglagad mat till kommunens kök. Samdistributionen omfattar även livsmedel sedan en tid tillbaka. Planer finns på att flera leverantörer ska leverera till omlastningscentralen, men i nuläget saknas resurs (bilar) för detta.

- **Fokus på miljö i första hand eller det lokala näringslivet**

Fokus på miljön – i **Halmstad**, som ligger vid havet, finns begränsningar med transporter genom staden bl.a. är det en bro som är nålsögat där de flesta transporterna passerar. Framkomligheten är begränsad. Inledningsvis gjordes en utredning för att få en helhetsbild av hur varudistributionen fungerade. Rapporten visade på stor potential för förbättringar genom samordning och styrning. Transporterna har sedan införandet av samordnad varudistribution halverats, en minskning av 30 000 transporter /år och med denna minskning har det blivit bättre för miljön, ökad säkerhet och bättre service.

Det lokala näringslivet – i **Borlänge** medförde den första upphandlingen med samordnad varudistribution att antalet lokala leverantörer (från Dalarna) ökade. I avtalet fanns totalt 15 leverantörer och 8 av dem var lokala och 3 av dem levererade KRAV-märkta produkter.

Den samordnade varudistributionen har också inneburit minskad miljöpåverkan genom trafiken och ökad trafiksäkerheten, speciellt i skolornas närmiljö.

Nu behövs ytterligare insatser för att få med mindre och lokala leverantörer. En del av detta är införandet av e-handel som förenklar faktureringen och enkelt visar de upphandlade alternativen. Förfrågningsunderlaget ska öppnas upp genom att dela fler varugrupper ex charkuterier där enbart köttfärs och framdelskött blir en varugrupp. Därtill anordnar kommunen möte med intresserade leverantörer.

- **Hoppas på att företagen ordnar det**

I Västerås - i den nya livsmedelsupphandlingen uppdrar kommunen åt lokala leverantörer att samordna varuleveranserna genom t.ex. de lokala grossisterna. ”Denna lösning är enkel för kommunen och bidrar till att öka antal lokala leverantörer och i viss mån även få färre transporter till skolor o.dyl”.

Det finns många olika anledningar att införa samordnad varudistribution och hur införandet sker. Allt är beroende på de lokala förutsättningarna och besluten.

Eftersom de flesta av kommun-exempeln har varit i gång så kort tid eller är i uppstarts-fasen är det inte meningsfullt att sammanställa gjorda erfarenheter.

Till sist: Kommunerna har en viktig roll som föregångar / vägvisare. De kan genom att medverka till ett effektivt lokalt och regionalt transportnät öka transporteffektiviteten och därmed gynna detta det lokala näringslivet förutom miljöfördelarna.

Referenser

1. *Destination Framtiden - vägar mot ett bärkraftigt transportsystem* KFB rapport 2000:66 Forskningsgruppen miljöstrategiska studier
2. *Litteraturstudie Mobility Management* Institutet för transportforskning (ifk) 2001
3. *Mat och klimat. En sammanfattning om matens klimatpåverkan i ett livscykelperspektiv* SIK Rapport Nr 776 2008
4. <http://www.naturvardsverket.se/sv/Klimat-i-forandring/Konsumtion-och-klimat/Klimatanpassad-mat/> 2010-04-07
5. konsumtion *Samordnad livsmedelsdistribution*, skrift från Borlänge kommun 2001
6. <http://www.regeringen.se/sb/d/11771> 2010-03-18
7. *Goda exempel samordnade leveranser* Miljöstyrningsrådet (2009-05-29)
8. *Handbok för samordnad varudistribution* WSP Analys & Strategi (2009-02-23)

Annan litteratur om samordnad varudistribution

De lokala matproducenterna och dagligvaruhandeln – Kartläggning – hinder och möjligheter- förslag 2008 Livsmedelssverige/ SLU

Arvika modellen Hushållningssällskapets rapportserie 14 (augusti 2005)

Utredning om samordnad varudistribution i Malmö stad WSP Analys & Strategi (2009:8)

Smartare logistik Lokalmat på väg LRF och Ekologiska Lantbrukarna (april 2009)

Lokal produktion och distribution av livsmedel i Karlshamns kommun projektrapport, mars 2002. Miljönämnden i Karlshamns kommun

Miljöresurs Linné
Kungsgatan 29
352 33 Växjö
0470 - 400 73
www.miljoresurslinne.se
info@miljoresurslinne.se